

Til

alle leger ved Haukeland Universitetssykehus

Deres ref.:

Vår ref.:

Bergen 26. februar 2008

SPØRREUNDERSØKELSE OM OBDUKSJONSVIRKSOMHETEN.
Anmodning om din bistand til gjennomføring av en hovedoppgave for medisinstudent

Kjære kollega,

alle medisinstudenter ved Universitetet i Bergen må i løpet av studiet gjøre en hovedoppgave, som ofte innebærer en kombinasjon av litteraturstudier og innsamling av egne data.

Undertegnede medisinstudent arbeider med en hovedoppgave som angår obduksjonenes betydning, og vilkårene for obduksjonsvirksomheten ved norske sykehus. Veileder er professor Steinar Aase ved Avdeling for patologi.

Som ledd i denne hovedoppgaven er det utarbeidet et spørreskjema som vi nå sender til alle leger på Haukeland Universitetssykehus. Du finner skjemaet som vedlegg til dette brevet.

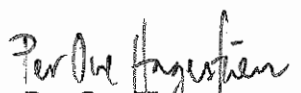
Vi ber deg om å hjelpe oss i gjennomføringen av dette, ved å fylle ut vedlagte spørreskjema og returnere det snarest mulig. Hvis det er noen spørsmål du ikke kan svare på, ber vi likevel om å få skjemaet i retur med de svarene du kan gi.

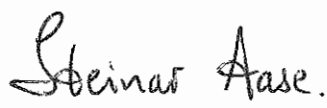
Vi ser på denne undersøkelsen som et viktig ledd i arbeidet med å forbedre den servicen som patologiavdelingene yter til klinikerne. Som det fremgår av skjemaet, vil du her få anledning til å gi viktige tilbakemeldinger om hvordan du ser på betydningen av obduksjonsvirksomheten og hva du synes om den praktiske driften. Dessuten er skjemaet viktig i seg selv som det sentrale leddet i denne hovedoppgaven i medisinstudiet.

Tusen takk for din velvilje og hjelp!!

Vi ber om at utfylt skjema returneres innen 20. mars i internposten.

Vennlig hilsen

Per Ove Hagestuen
Stud. med.,
Universitetet i Bergen

Steinar Aase
Avdelingsoverlege & professor,
Avd. for patologi, Gades institutt, HUS.

RETURADRESSE:

Stud.med. Per Ove Hagestuen, c/o avdelingsoverlege Steinar Aase, Avdeling for patologi, Haukeland Universitetssykehus

**Spørreskjema til alle klinikere ved Haukeland Universitetssykehus
vedrørende kartlegging av de ”praktiske vilkår for
obduksjonsvirksomheten ved norske sykehus” i forbindelse med
særøppgave på medisinstudiet ved Universitetet i Bergen**

Spørsmål 1

	Kirurgi	Indremedisin	Annet
Hvilket fag tilhører du?			

Hvis annet, spesifiser: _____

Spørsmål 2

	Ja	Nei	Vet ikke
Mener du at obduksjon er et godt hjelpemiddel for kvalitetssikring og kvalitetskontroll i ditt daglige arbeid?			

Spørsmål 3

	Høyere	På dagens nivå	Lavere
I dag obduseres på landsbasis ca. 10 % av alle døde. Burde dette tallet vært høyere, lavere eller på dagens nivå?			

Spørsmål 4

	Ja	Nei	Vet ikke
Mener du at gevinstene ved å opprettholde obduksjonsvirksomheten på dagens nivå står i forhold til de ressursene som brukes på dette?			

Spørsmål 5

	Ja	Nei	Vet ikke
Bør en fordele en større andel av de totale ressursene ved avdeling for patologi til obduksjoner på bekostning av annen virksomhet ved avdelingen?			

Spørsmål 6

	Ja	Nei	Vet ikke
Mener du at obduksjoner er like viktig i dag som tidligere til tross for nye teknologiske fremskritt innen medisinen?			

Hvis nei, nevnt maksimalt 5 teknologiske fremskritt som etter din mening har gjort obduksjoner mindre viktig i dag?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Spørsmål 7

	Nærmest aldri	< 2 ganger per år	2-10 ganger per år	10-20 ganger per år	> 20 ganger per år
Hvor ofte deltar du på demonstrasjon av dagens obduksjoner?					

Spørsmål 8

	Ofte	Av og til	Sjelden	Aldri
Hvor ofte synes du obduksjon gir nyttig informasjon om dødsårsak, annen sykdom og generell medisinsk forståelse?				

Spørsmål 9

	Ja	Nei	Vet ikke
Har ditt sykehus et fast tidspunkt for demonstrasjon av dagens obduksjoner?			

Spørsmål 10

	Ja	Nei	Vet ikke
Synes du dette tidspunktet er velegnet?			

Spørsmål 11

	Ja	Nei	Vet ikke
Har du tid til å gå på demonstrasjonene eller kolliderer disse med andre gjøremål (visitter, poliklinikk o.l.)?			

Spørsmål 12

	Ja	Nei	Vet ikke
Blir du oppmuntret av dine overordnede/kollegaer til å delta på demonstrasjonene?			

Spørsmål 13

	Ja	Nei	Vet ikke
Kunne tverrfaglige møter eller videokonferanser være et alternativ til demonstrasjoner?			

Spørsmål 14

	Ja	Nei	Vet ikke
Mener du at rask svartid (tid før obduksjonsjournal er ferdigstilt og endelig signert) på obduksjoner ville bidra til å få opp antallet obduksjoner?			

Spørsmål 15

	Ja	Nei	Vet ikke
Mener du at bedre kommunikasjon mellom klinikerne og patologene ville bidra til å få opp antallet obduksjoner?			

Spørsmål 16

	Ja	Nei	Vet ikke
Tror du sykehusøkonomien innvirker på antallet obduksjoner som utføres?			

Spørsmål 17

	Ja	Nei	Vet ikke
Bør helsepersonell skoles i hvordan de best skal gi pasienter og pårørende informasjon om obduksjonenes betydning?			

Spørsmål 18

	Ja	Nei	Vet ikke
Vil antallet nektelser kunne reduseres dersom det gis bedre generell informasjon til befolkningen om obduksjonenes betydning for fastsettelse av riktig(e) diagnose(r) og dødsårsaksstatistikk?			

Spørsmål 19

	Ja	Nei
Har du selv opplevd at pårørende har nektet obduksjon på en pasient du har hatt å gjøre med?		

	Religion (%)	Kultur, følelser og ønske om å "la den avdøde være i fred" (%)	Usikker på nytten av obduksjon (%)	Annet (%)
I så fall, hva har begrunnelsen vært dersom pårørende har gitt noen grunn?				

Til
avdelingsoverlegen, avdelingssjef el. tilsv
ved alle patologi-avdelinger
på norske sykehus :

Deres ref.:

Vår ref.:

Bergen 20/12-07.

ANMODNING OM HJELP TIL UNDERSØKELSE AV FORHOLDENE FOR
OBDUKSJONSVIRKSOMHETEN I NORGE.
SÆROPPGAVE I MEDISINSTUDIET FOR PER OVE HAGESTUEN.

I medisinstudiet i Bergen må alle studenter skrive en særoppgave, som bl.a. omfatter litteraturstudier og egne undersøkelser om et tema.

Undertegnede Per Ove Hagestuen er i ferd med å gjøre en særoppgave som omhandler obduksjonsvirksomheten. Dette omfatter litteraturstudier om obduksjoner i fortid og nåtid, i Norge og utenlands. Dessuten er det ønskelig å prøve å kartlegge nærmere de forholdene som obduksjonsvirksomheten har i Norge, gjennom en spørreundersøkelse til patologiavdelingene.

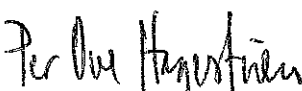
Veileder for særoppgaven er Steinar Aase, og oppgaven er altså å oppfatte som en ordinær og obligatorisk del av medisinstudiet.

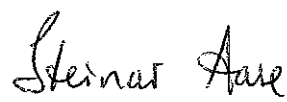
Vi ville i denne sammenheng være svært takknemlige om du kunne fylle ut vedlagte spørreskjema selv eller delegere det til en annen på din avdeling. Det ville være veldig fint om vi kunne få utfylt skjema i retur innen 1. februar 2008.

Ved evt. uklarheter eller spørsmål om dette, kan Steinar Aase kontaktes. Alle avdelingene vil få tilsendt en kopi av særoppgaven når denne er ferdig.

Avdeling for patologi, Haukeland Universitetssykehus,
og Gades institutt, Universitetet i Bergen,
20. desember 2007.

Med vennlig hilsen

Per Ove Hagestuen
stud.med.

Steinar Aase
Avdelingsoverlege, professor

Vedlegg: Spørreskjema til utfylling. Totalt 6 ark, 27 spørsmål.

Spørreskjema til alle patologiavdelinger i Norge vedrørende kartlegging av de ”praktiske vilkår for obduksjonsvirksomheten ved norske sykehus” i forbindelse med særoppgave på medisinstudiet ved Universitetet i Bergen

Spørsmål 1

	2003	2004	2005	2006
Hvor mange sykehusobduksjoner utfører din avdeling årlig (inkludert fostre/barn < 2 år)?				
Hvor stor prosentandel utgjør dette av alle døde ved ditt sykehus (inkludert fostre/barn < 2 år)?				

Spørsmål 2

	2003	2004	2005	2006
Hvor mange rettslige obduksjoner utfører din avdeling årlig (inkludert fostre/barn < 2 år)?				
Hvor stor prosentandel utgjør dette av alle døde ved ditt sykehus (inkludert fostre/barn < 2 år)?				

Spørsmål 3

	Ja	Nei	Vet ikke
Har antallet sykehusobduksjoner blitt redusert etter at ny ”forskrift om obduksjon m.m.” ble innført 01.04.04?			

Spørsmål 4

	Ja	Nei	Vet ikke
Har antallet rettslige obduksjoner blitt redusert etter at ny ”forskrift om obduksjon m.m.” ble innført 01.04.04?			

Spørsmål 5

	%
I hvor stor andel av dødsfallene nekter pårørende obduksjon?	

Spørsmål 6

	%
I hvor stor andel av dødsfallene nekter pårørende at obduksjonsmaterialet kan brukes til undervisning eller forskning?	

Spørsmål 7

	Ja	Nei	Vet ikke
Har antallet nektelser gått opp etter innføring av ny forskrift i 2004 om at pårørende skal informeres?			

Spørsmål 8

	%
Hvor ofte hender det at obduksjoner ikke kan gjennomføres fordi pårørende ikke har blitt informert om planlagt obduksjon?	

Spørsmål 9

	Ja	Nei	Vet ikke
Vil antallet nektelser kunne reduseres dersom det gis bedre generell informasjon til befolkningen om obduksjonenes betydning for fastsettelse av riktig(e) diagnose(r) og dødsårsaksstatistikk?			

Spørsmål 10

	Ja	Nei	Vet ikke
Bør helsepersonell skoles i hvordan de best skal gi pasienter og pårørende informasjon om obduksjonenes betydning?			

Spørsmål 11

	Ja	Nei
Har overleger ved din avdeling obduksjonstjeneste i den forstand at de selv gjør den praktiske disseksjonen av den døde?		

	%
Hvis ja, hvor stor andel av obduksjonene på din avdeling er i praksis gjort av overleger?	

Spørsmål 12

	Ja	Nei
Har din avdeling eget demonstrasjonsrom der dagens obduksjoner blir demonstrert for klinikerne?		

	Ja	Nei
Hvis nei, skjer demonstrasjonene inne på selve obduksjonssalen?		

Spørsmål 13

	Ja	Nei
Er demonstrasjonsrommet velegnet?		

Kommentar: _____
_____
_____
_____
_____
_____

Spørsmål 14

	Leger fra avdeling for patologi (antall)	Leger fra kliniske avdelinger (antall)	Annet helsepersonell (antall)
Hvor mange er stort sett til stede ved en gjennomsnittlig demonstrasjon ved din avdeling (rene studentdemonstrasjoner inkluderes ikke i svaret)?			

Spørsmål 15

	Ja	Nei
Synes du at din avdeling obduserer en passe stor andel av de døde?		

	%
Hvis nei, hvor stor prosentandel av dødsfallene burde etter din mening bli obdusert	

Hvis dere ikke obduserer så mange som du synes at dere burde, hva er hovedgrunnene til dette?

1. _____
2. _____
3. _____

Spørsmål 16

	Ja	Ja, nesten alltid	Nei, noe for sjelden	Nei, alt for sjelden
Synes du at politi/domstol/påtalemyndighet rekvirerer sakkyndig obduksjon tilstrekkelig ofte i saker der dette kan være relevant i forhold til lover og forskrifter?				

Hvis nei, er det spesielle situasjoner der du synes obduksjoner bør rekvireres oftere?

Hva har du inntrykk av er grunnene dersom du synes at sakkyndig obduksjon blir rekvirert for sjelden?

Spørsmål 17

	Ja	Nei
Har din avdeling assistentlege(r)?		

	Ja	Nei
Har assistentlegen(e) problemer med å få nok obduksjoner til å fylle kravet for spesialistgodkjenning i løpet av normert utdanningstid?		

Spørsmål 18

	År
Hvor gammel er selve obduksjonssalen	

	Årstall
Oppført	
Eventuell større modernisering	

Spørsmål 19

	Ja	Nei
Er obduksjonssalen velegnet til sitt bruk (bygningmessig, hygienisk, infeksjonsspredning o.l.)?		

Kommentar: _____
_____
_____
_____
_____

Spørsmål 20

	Ja	Nei
Har obduksjonssalen eget rom for obduksjon av smittekasus (HIV, Hepatitt, alvorlige bakterielle infeksjoner)?		

Spørsmål 21

	Ja	Nei
Gjør din avdeling rettslige obduksjoner?		

	Ja	Nei
Hvis ja, finnes det et eget rom til dette?		

Spørsmål 22

	Dager
Hva er gjennomsnittlig svartid (tid før obduksjonsjournal er ferdigstilt og ferdig signert) på obduksjoner ved din avdeling?	

Spørsmål 23

	Totalt antall obduksjoner	Totalt antall obduksjoner hvor kraniet ble åpnet og hjernen undersøkt	%
I hvor stor andel av obduksjonene i 2006 ble kraniet åpnet og hjernen undersøkt?			

Spørsmål 24

	%
I hvor stor andel av kranieåpningene blir hjernen undersøkt fersk?	

Spørsmål 25

	%
I hvor stor andel av kranieåpningene blir hjernen fiksert før undersøkelse?	

Spørsmål 26

	Brent/destruert (%)	Begravd i fellesgrav (%)	Lagt tilbake i liket og begravd sammen med dette (%)
Hva gjøres med hovedmengden av organene fra obduksjon når obduksjonen er over og funnene eventuelt er presentert for klinikerne?			

Spørsmål 27

	Student-undervisning	Opplæring av assistentleger	Tilbakemelding til klinikere	Nødvendig statistikk	Annet
Hvis du synes at dere obduserer for lite, er det da spesielle oppgaver som dette går utover?					